

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ»

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціалізація Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методики раннього втручання
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	4/7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Семінарські заняття – 8 год. Практичні заняття – 4 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=190&id_cou=8130

2. Опис дисципліни

Мета: озброїти студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ діагностики дизонтогенетичного розвитку дітей раннього віку, формувати практичні вміння і навички ранньої діагностики та корекції рівня мовленнєвого розвитку у дітей з ТПМ, сформувані уявлення про розвиток дітей з комбінованими дефектами.

Завдання:

- ознайомити студентів з історичним аспектом розвитку проблеми ранньої діагностики та корекції мовлення в системі дошкільної освіти;
- дати ґрунтовні знання про онтогенез розвитку мовлення дітей різних вікових періодів, їх особливості;
- сформувані уявлення про дизонтогенез розвитку мовлення у дітей з ТПМ та з комбінованими дефектами, його порівняння з онтогенезом;
- ознайомити з метою, принципами, методами організації раннього втручання;
- навчити самостійно складати мовленнєві карти для заповнення під час обстеження, орієнтуватися у виписках з досліджень інших спеціалістів;
- навчання орієнтуванню у методичній літературі, творчому застосуванні наукових досліджень на практиці;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом працівників спеціальних дошкільних закладів для дітей із порушеннями мовлення.
- спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній навчально-виховній, навчально-

реабілітаційній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

ЗК-1.3. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність до виконання власних професійно-функціональних обов'язків; уміння дотримуватись норм загальнолюдського і професійного етикету; здатність виявляти чесність, порядність, принциповість, толерантність під час освітньої та професійної діяльності; досвід відповідального і сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків).

ЗК-1.5. Міжособистісна взаємодія. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми без та з порушеннями психофізичного розвитку та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення корекційно-педагогічних і навчально-реабілітаційних ситуацій і конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-1.6. Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3.6. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема корекційно-педагогічної (за всіма нозологіями), з різних джерел та формулювання логічних висновків.

СК-2 Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо)

в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах; реабілітаційних установах тощо.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
Модуль 1. Наукові основи дослідження проблеми ранньої діагностики рівня розвитку дітей з ТПМ.			
1.	Тема 1. Історичний аспект дослідження проблеми розвитку дітей раннього віку в системі дошкільної освіти.	Значення ранньої діагностики рівня розвитку дітей з ТПМ (предмет, об'єкт дослідження). Розвиток цієї проблеми в 17-19, 20 століттях та на сучасному етапі. Ознайомлення з програмами дошкільного виховання. Ознайомлення з науковцями, що займалися даною методикою раннього втручання відносно різних діагнозів ТПМ.	Опрацювати відповідні джерела. Підготуватись до семінарського заняття Ключові поняття: «діагностика», «діагноз», «корекція», «діагностична діяльність», «корекція мовлення».

2.	Тема 2 : Принципи і методи дослідження рівня розвитку мовлення дітей дошкільного віку з ТПМ.	Дослідження передумов розвитку мовлення дітей раннього віку. Мета та завдання дослідження рівня розвитку мовлення дітей переддошкільного віку з ТПМ. Висвітлення принципів та методів дослідження. Ознайомлення з методикою діагностики та корекції мовленнєвого розвитку дітей раннього віку Н.В. Манько (2007) та ін.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестування.
3.	Тема 3: Медико-психологічні основи дизонтогензу розвитку дитини раннього віку.	Визначення характеру виникнення і розвитку мови, фізіологічний механізм та функції мовлення. Причини тяжких порушень мовлення. Опис клінічних видів загального недорозвинення мовлення, диференціального діагнозу загального недорозвинення мовлення. Проблеми ранньої діагностики і профілактики загального недорозвинення мовлення.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестування.
Модуль 2. Порівняльна діагностика рівня розвитку дітей раннього віку з ТПМ			
4.	Тема 4. Рання порівняльна діагностика рівня розвитку дітей 1 року життя.	Опис онтогенезу мовленнєвого розвитку дітей першого року життя. Визначення принципів та методів його дослідження. Диференціальна діагностика онтогенезу та дизонтогенезу першого року життя. Методи розвитку мовлення даної категорії дітей.	Опрацювати тему:

5.	Тема 5: Рання порівняльна діагностика рівня розвитку дітей 2 року життя.	Принципи і методи дослідження розвитку дітей другого року життя. Опис онтогенезу мовленнєвого розвитку дітей даної вікової групи. Диференціальна діагностика онтогенезу та дизонтогенезу другого року життя. Методи розвитку мовлення даної категорії дітей.	Опрацювати тему:
6.	Тема 6: Рання порівняльна діагностика рівня розвитку дітей з ТПМ 3 року життя.	Принципи і методи дослідження розвитку дітей третього року життя. Онтогенез мовленнєвого розвитку. Диференціальна діагностика онтогенезу та дизонтогенезу третього року життя (ЗМР, ТПМ). Методи розвитку мовлення даної категорії дітей.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестув-ня.
7.	Тема 7: Оцінка рівня розвитку дітей раннього віку.	Опис діагностичної шкали оцінки етапів довербального та початкового вербального розвитку, визначення критеріїв та шкали оцінки розвитку імпресивного мовлення від народження до 3-х років. Закономірності розвитку дитячого мовлення в нормі та в дизонтогенезі.	Підготуватись до практичного заняття
Модуль 3. Спеціальні методики розвитку мовлення у дітей раннього віку з ТПМ.			
8	Тема 8 Принципи, методи та форми організації корекційно-розвиткового навчання дітей раннього віку.	Ознайомлення з корекційною методикою розвитку мовлення дітей раннього віку із ЗМР(етапи, завдання, критерії оцінки). Опис методів та форм організації корекційно-розвиткового навчання дітей із затримкою мовленнєвого розвитку.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестув-ня.

9	Тема Особливості методики розвитку звукової будови складової структури мовлення дітей з ТПМ.	9	Опис онтогенезу розвитку звукової будови мовлення. Визначення особливостей розвитку звуковимови у дітей з ТПМ в ранньому віці. Ознайомлення з напрямками та методами корекційно-розвиткового навчання звукової будови мовлення у дітей з ТПМ в ранньому віці.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестування.
	Тема Методика розвитку мовлення дітей раннього віку з ПР.	10	Визначення етапів розвитку імпресивного мовлення в онтогенезі. Критерії оцінки його сформованості. Ознайомити з методами корекційно-розвивального навчання спрямованого на розвиток імпресивного мовлення. Визначення етапів розвитку експресивного мовлення в онтогенезі. Критерії оцінки його сформованості. Ознайомити з методами та методиками корекційно-розвивального навчання спрямованого на розвиток експресивного мовлення.	Опрацювати відповідні наук. джерела, обговорення на семінарі, тестування.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	8
Семінарські, практичні заняття	28
Самостійна робота	14
Індивідуальне завдання	
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції					2	1	1	1	1	1	1							8

Семін./практ. заняття						4	4	4	4	4	4	4						28
Самостійна р-та						2	2	2	2	2	2	2						14
Індивідуальні завдання																		
Залік												50						50
Всього за тиждень						2	7	7	7	7	7	7						100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери, аудіозаписи та інше
<p>Література:</p> <p>Базова</p> <p>1.Аксенова Л.И., Лисеев А.А., Тюрина Н.Ш., Шкадаревич. Программа ранней комплексной диагностики уровней развития от рождения до 3-х лет // Дефектология.-2002.-№5.-С.9-27.</p> <p>2.Артемова Л.В. До витоків дошкільного виховання в Україні //Наукові записки: Матеріали звітної-наукової конференції викладачів НДПУ ім.. М.П. Драгоманова за 1991р.- К.: НПУ, 1992.-С.20-22.</p> <p>3.Выготский Л.С. Мышление и речь. –М.: Лабиринт, 1996. –414с.</p> <p>Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності : навчально-методичний посібник. – К. : ГЕРБ, 2007. – 288 с.</p> <p>4. Гонеев А.Д. Основы коррекционной педагогики : учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Гонеев А.Д., Лифинцева Н.И., Ялпаева Н.В. / под ред В.А. Сластенина. – М. : Академия, 2002. – 272 с.</p> <p>5. Деякі питання реалізації пілотного проекту «Створення системи надання послуг раннього втручання : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 948-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2016-%D1%80.</p> <p>6. Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка). – Київ : Симоненко О.І., 2019 – 256с.</p> <p>7. Інноваційні моделі соціальних послуг: Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / За редакцією Н.В. Кабаченко. – К.: ЗАТ «ВПОЛ», 2006. – 320с.</p> <p>8. Ибука М. После трёх уже поздно / Масару Ибука ; пер. с англ. Н. Перовой. – М. : Альпина нон-фикшн, 2011. – 224 с.</p> <p>9. Конвенція про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України № 1767-VI від 16.12.2009, поточна редакція від 06.07.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.</p>	

10. Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку (Укл. С.Є. Кулачківська, Т.Д.Кондратенко, С.П.Тищенко, С.О.Ладивір та інші. – К., 1991. –198с.

11. Методика учебно-воспитательной работы в центре коррекционно-развивающего обучения и реабилитации: Учеб.-метод.пособие / М. Вентланд, С.Е. Гайдукевич, Т.В. Горудко и др.; Науч. Ред. С.Е. Гайдукевич. – Мн.: БГПУ, 2009. – 276с., ил.

12. Про затвердження національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/5012015-19364>.

13. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV, поточна редакція від 31.08.2018, підстава 2462-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://kodeksy.com.ua/pro_reabilitatsiyu_invalidiv_v_ukraini.htm.

14. Романчук О. Неповносправна дитина в сім'ї та в суспільстві / Олег Романчук. – Львів : Літопис, 2008. – 334 с.

15. Склянська О.В. Супровід первинної соціалізації дитини з особливими потребами в програмах раннього втручання / О.В. Склянська // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : збірник наукових праць. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Випуск 30. – (Серія 19 "Корекційна педагогіка та спеціальна психологія"). – С. 307–312.

16. Стасенко Т. Раннє втручання : для якісної послуги необхідна ефективніша міжвідомча координація [Електронний ресурс] / Т. Стасенко. – Режим доступу : <https://www.umj.com.ua/article/129279/rannye-vtruchannya-dlya-yakisnoyi-poslugi-neobhidna-efektivnisha-mizhvidomcha-koordinatsiya>.

17. Монтанаро С. К. Понимание человека. Важность первых трех лет жизни / Сльвана Кватроччи Монтанаро ; пер. с англ. Л. Н. Калининской / ред. А. И. Пугачёв. – СПб. : Реноме, 2013. – 203 с. : ил. – (Библиотека Фонда Монтессори).

18. Лопатина Л.В., Серебрякова Н.С. Преодоление речевых нарушений у дошкольников. Санкт-Петербург, 2001.

Додаткова література:

19. Беляева Н.К. Проблема воспитания детей раннего возраста в истории дошкольной педагогики (1917-1941гг.): Автореф. Дис. Канд.пед.наук/ АПН СССР НИИ дошк. восп.-М., 1987.-25с.

20. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста. - М.: Просвещение, 1991.-207с.

21. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе. –К.: Рад.школа, 1984. –174с.

22. Богуш А.М. Обучение правильной речи в детском саду. –К.: Рад.школа, 1990.

23. Бондаренко А.К. Учите детей сравнивать. –М.: Знание, 1981. –95с.

Зрожевська А. Опис – основа зв'язної розповіді //Дошкільне виховання. – 1991. - №2. –с.4 –5.

24. Кольцова М.М. Ребенок учится говорить. –М.: Сов.Россия, 1973. – 158с.

Лурия А.Р., Юдович Ф.Я. Речь и развитие психических процессов у ребенка. М.: Акад.пед.наук, 1956. – 94с.

25. Карпова С.Н. Осознание словесного состава речи дошкольниками МУ, 1967.

26. Шевченко О. Ігровий компонент дидактичних вправ із розвитку фонематичних процесів у дітей із вадами мовлення //Дефектологія №2 1999.

1. Інтернет, електронні книги та підручники, бібліотеки

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Січкачук Наталія Дмитрівна, канд. пед. наук, доц
Контактна інформація викладача	sichk.nataliya@gmail.com

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ☐ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ☐ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ☐ Положення про Комісію з питань етики та академічної
--------------------------	---

	<p>доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. □ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. □ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5.</p>

	<p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>

Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
--------------------	--

Викладач – доц. Січкачук Н.Д.